

Díez, i el dirigent històric de Batasuna Rufi Etxeberria.

■ 2010

—**16 de febrer.** Es fa públic el document “Zutik Euskal Herria”, fruit d’un procés llarg de debat intern de les bases de Batasuna. Advoca per l’exclusivitat de les “vies i mitjans democràtics” per a resoldre el conflicte basc en “absència total de violència” i “sense ingerències”.

—**17 de març.** Mort d’un policia francès en un tiroteig entre gendarmes i integrants d’ETA, a Dammarie-lès-Lys, prop de París.

—**21 de març.** Comunicat d’ETA al diari *Gara*, en què es mostra disposada a fer “els passos necessaris” per a afavorir el canvi polític al País Basc.

—**29 de març.** Premis Nobel de la Pau, i dirigents polítics internacionals, signen la Declaració de Brussel·les. Demanen a ETA que assumeixi l’estratègia de l’esquerra *abertzale* i que l’estat espanyol faci gestos a favor de la pau.

—**20 de juny.** EA avala obertament un pacte de col·laboració amb l’esquerra independentista, per a treballar conjuntament per la sobirania d’Euskal Herria, per vies polítiques, i reivindica la derogació de la llei de partits.

—**5 de setembre.** ETA emet un comunicat, a través de la BBC, en què anuncia un alto-el-foc, i explica que fa mesos que va decidir de deixar de fer accions armades.

—**25 de setembre.** Formacions polítiques, sindicals i col·lectius independentistes signen els acords de Gernika, a favor d’“un escenari de pau i solucions democràtiques”, que demanen a ETA un “alto-el-foc permanent, unilateral i verificable” i a l’estat espanyol la fi de les polítiques de repressió.

■ 2011

—**8 de gener.** Manifestació multitudinària a Bilbao a favor dels presos polítics.

—**10 de gener.** ETA anuncia un alto-el-foc “permanent, general i verificable” en una declaració publicada al diari *Gara*.

“Presentarem uns estatuts que permetin de superar la legalitat vigent”

Tasio Erkizia (Lesaka, Navarra, 1943), un dels dirigents històrics de l’esquerra independentista basca, va participar en la fundació de la coalició Herri Batasuna, el 1978. Avui és un dels portaveus de l’esquerra ‘abertzale’. Analitza la situació al País Basc i el futur de l’esquerra independentista en aquesta nova fase.

Què aporta la darrera declaració d’ETA que permeti de pensar que les coses poden ser diferents que les altres vegades?

—Jo diria que aquest document d’ETA significa una aportació a un procés cap a la democràcia, la pau i la convivència. És a dir, que posa unes bases per a la democràcia, que situa els límits en la voluntat popular. I és a través dels agents polítics i socials d’Euskal Herria que s’ha de vehicular. També destaquem que mostra una clara voluntat de superar l’estadi de confrontació. Un altre aspecte important és el de la verificació internacional. I no

és pas un matís petit, no. És un element nou respecte a les altres ocasions, perquè permet el testimoniatge d’agents externs per a la verificació dels compromisos. Per tant, és una mostra clara del compromís en aquesta nova etapa.

—Quin és el pròxim pas de l’esquerra independentista basca? Donar cos a una nova formació que es pugui legalitzar?

—En primer lloc hem de forçar aquesta nova etapa de democràcia perquè la proposta que fa l’esquerra *abertzale* es basa en una solució a partir del diàleg amb les forces polítiques i socials del nostre poble, sense exclusions de cap mena.

Continuem defensant el procés marcat fa gairebé dos anys, que ha tingut fases diferents. Vam començar a marcar aquesta estratègia obertament amb el document “Zutik Euskal Herria”, on s’opta per les vies democràtiques. Perquè entenem que aquesta via possibilita una aliança entre les forces progressistes i independentistes del nostre poble. I creiem que la conjunció de la lluita institucional amb la de masses, la social, arrencarà de l’estat la possibilitat de desenvolupar la voluntat que decideixi el nostre poble.

—Per a desenvolupar allò que es proposava al document “Zutik Euskal Herria” i, posteriorment, a l’acord de Gernika, és imprescindible que l’esquerra independentista tingui una fórmula legalitzada. Com us ho fareu, vistes les negatives rebudes fins ara des de l’estat?

—Aquesta aliança va configurar l’acord de Gernika i implica que totes les forces polítiques puguin competir en igualtat de condicions. Per tant, això significa també la legalització de l’esquerra *abertzale*.

—**I assumireu la llei de partits? Otegi diu que el preu de no acceptar la llei de partits és “insignificant” al costat de les oportunitats que es poden perdre?**

—L'estat ha decidit clarament d'aniquilar determinades ofertes polítiques. El caràcter democràtic de l'estat es va posant en dubte. En aquest moment, l'actitud totalment tancada d'obstaculitzar qualsevol procés de pau i de diàleg penso que obeeix a la por de l'estat que l'esquerra *abertzale* pugui sortir-ne reforçada, per un suport de sectors importants de població. L'estat farà tant com pugui per a evitar que l'esquerra *abertzale* faci política. Però és evident que la mateixa prohibició és producte de la debilitat de l'estat i de la por que té de la confrontació d'idees i de projectes diferents. Si Rubalcaba estigués molt segur de la fortalesa de la unitat d'Espanya no tindria tanta por dels moviments independentistes d'Euskal Herria, ni d'algunes altres nacions de l'estat. És una reacció gairebé històrica. Mai no havia anat tan lluny un comunicat d'ETA. I mai s'ha vist un estat amb una histèria com la d'aquests dies.

—**Però per a superar aquest “esforç de l'estat” l'assumireu, la llei de partits?**

—L'esquerra *abertzale* respondrà amb serenitat i intel·ligència. Presentarem uns estatuts que permetin de superar la legalitat vigent, encara que hi siguem radicalment contraris. Actuarem amb fermesa perquè som conscients que la gran majoria del nostre país demana la legalització, i estem segurs que a l'estat li sortirà molt car l'esforç permanent i constant que fa de negació. Confiam en la mobilització popular i la fortalesa d'aquest poble, que obligarà l'estat a fer un pas.

—**I si l'estat no fa cap pas i no permet la legalització?**

—No preveiem la possibilitat d'una arbitrariedad semblant, que per la simple voluntat d'obtenir beneficis partidistes i electorals s'il·legalitzi una part de la veu de la ciutadania.

—**No seria la primera vegada...**

—Sí, però no ho preveiem. En segon lloc, tot i que són molt importants i fonamentals, el fet de ser a les eleccions no és pas l'objectiu fonamental

del procés. I, sigui com sigui, no perdrem el nord si no hi podem ser. Perquè en cap cas no és el nostre objectiu prioritari. El nostre procés va més enllà i és molt més important. Hi insisteixo: respondrem amb serenitat i intel·ligència. No llevem importància a aquestes eleccions, però nosaltres tenim el punt de vista a més llarg termini. Perquè ni s'acaba la història en aquestes eleccions ni marcaran el futur històric d'Euskal Herria. La força de l'esquerra *abertzale* no està solament en les eleccions, sinó en la capacitat d'autoorganització del poble, i la capacitat de confrontació, a través de mecanismes democràtics amb l'estat, que no respecta els drets del nostre país.

—**La coincidència de diverses forces de l'independentisme basc als acords de Gernika podria traduir-se en una coalició electoral, si arriba el cas?**

—En política no es poden barrejar tots els nivells, seria actuar a molt curt termini. L'esquerra independentista ha demostrat que sap fer polítiques de llarg abast i separar els acords estructurals dels estratègics. Els acords de Gernika són estratègics. Per tant, els hem de preservar d'uns altres interessos més de curt terme, com els electorals. Aquests acords són una plataforma oberta. I seria un error imperdonable de reduir-los a termes electorals. Són molt més oberts i pretenen abastar el màxim: sindicats —com ELA—, o el PNB, i fins i tot el PSE. Creiem que, tot i que ara no els senten seus, tothom qui sigui democrata, encara que sigui espanyol, pot formar part dels principis que marquen els acords de Gernika.

—**De tota manera, des de l'esquerra *abertzale* com penseu superar el recel i el rebuig amb què l'estat rep la vostra proposta?**

—L'estat s'anirà adonant que una oposició frontal a aquestes aspiracions populars elementals i democràtiques se li pot anar girant en contra —i també contra els partits que el representen—, i que això pot fer créixer l'independentisme. Un rebuig frontal a les propostes positives que fa l'esquerra independentista se li girarà en contra. I crec que l'estat finalment veurà que la seva tossudesa li comporta un

“Cap conjuntura no ens farà canviar el plantejament estratègic emprès”

cost més alt, per exemple, quant a la credibilitat internacional i a la pròpia presència a Euskal Herria.

Fins ara ha tingut l'excusa de la lluita d'ETA per a justificar tortures, repressió, etc. Això se li acaba. Ara, a Europa, li traurem aquesta mena de careta. I estem convençuts que l'estat no tindrà cap més remei que anar a buscar solucions per al nostre poble.

Som conscients que el camí no serà gens fàcil. Aquest estat amb tant poc tarannà democràtic no cedirà de seguida. I provarà de mantenir aquesta actitud a la defensiva. Però amb una confrontació com aquesta guanya qui té iniciativa política. Evidentment, que això tindrà un desgast, és clar. Però estem segurs que l'esquerra *abertzale* aconseguirà que l'estat faci passos.

—**I aquest desgast que preveieu, té un límit que pugui dur a una involució i al fracàs del procés, o que pugui fer aparèixer rebrotos de violència, com l'IRA autèntic a Irlanda?**

—Evidentment, aquest és un dels objectius de l'estat. Per això intenta fer boicot al procés de totes passes, fins al punt que condueixi al desànim.

És evident que l'estat cerca també la divisió de l'esquerra independentista. I de segur que se sent més còmode en una situació així. Però l'esquerra *abertzale* actua amb molta maduresa i la gent jove té molta visió de futur.

Precisament per a evitar això estem decidits a unir voluntats al voltant d'uns acords de mínims a favor d'un procés democràtic. Aquesta és la gran aposta, des de les diferències que hi puguin haver. En segon lloc, l'altre gran objectiu és sostenir l'esforç que caldrà i aconseguir fer canviar actituds. I en això, com més àmplies siguin les aliances i més acords i empatia aconseguim dins la societat basca, més fàcilment farem que l'estat canviï d'actitud.

No posem cap condició ni avançatge partidista ni polític, només la reivindicació d'un nou escenari on es pugui exercir la política en llibertat i democràcia.

—En el nou escenari, a part del paper de l'esquerra independentista, quin ha de ser el del nacionalisme hegemònic, el del PNB?

—Té un paper molt important i la seva col·laboració és fonamental en un procés democràtic. En aquest moment què passa? Que la gran majoria de les bases té una visió molt positiva dels passos que es fan. Per una altra banda, hi ha la direcció, amb Urkullu al capdavant, que segueix les directrius de Rubalcaba. La direcció del PNB es deixa endur pel PSOE en canvi de quatre transferències. Per a nosaltres fan un seguidisme inexplicable del PSOE. Encara més quan al PNB li interessa al dret de decidir, perquè, si no, no seria un partit nacionalista. Per tant, d'una banda pot haver-hi

coincidència en l'objectiu del dret de decidir, però li fa pànic que l'esquerra *abertzale* pugui tenir un pes important també en la política d'aquest país. Ara bé, creiem que, a poc a poc, farem que el PNB adopti una posició més intel·ligent i de respecte per al futur del nostre poble.

—En aquest procés també hi té un pes destacat la presència d'actors internacionals, com a observadors i mediadors, si arriba el cas.

—La prioritat en aquest procés és l'activació de la societat basca i aplegar forces a Euskal Herria. Mai no es pot delegar als altres la solució del poble basc. Però, dit això, no és un factor secundari la internacionalització i el suport exterior que es va aconseguint, des del començament, per a tot aquest procés. Hem obtingut suport i una gran credibilitat. No tenim el *lobby* nord-americà dels irlandesos, però tenim certs suports. I això a l'estat li fa mal. Això explica algunes desqualificacions barroeres fetes per alguns actors polítics des de Madrid. No poden dir que aquestes persones —algunes de les quals premis Nobel— són poc més que mercenaris a sou de l'esquerra *abertzale*... Això demostra la por que tenen als plantejaments que fem, irrefutables des d'un punt de vista democràtic.

—Per desgràcia, fins ara, els processos anteriors han descarrilat. Si això s'esdevé, que li passarà a l'esquerra independentista?

—L'esquerra *abertzale* ha pres una línia estratègica després d'un llarg procés de reflexió i de debat intern, amb una participació molt important de militants. I ha arribat a unes conclusions. Per tant, no preveiem conjuntures que ens facin trencar aquest plantejament estratègic. Cap conjuntura no ens farà canviar aquest plantejament estratègic que hem emprès. Mirarem de governar les diverses circumstàncies que es puguin anar suscitant, perquè nosaltres ens devem a les bases i a la decisió que han pres. Nosaltres creiem que per a assolir un estat basc el camí més eficaç és aquest que hem triat. I, com que creiem això, cap element contextual no ens farà desviar d'aquesta estratègia fins al final.

Enric Rimbau